

Ved Middagen talte f. d. Kammerrådsrådet Carleson for den svenske Forening, medens Repræsentanterne for de fremmede Foreninger havde anmodet Generaldirektør Koefoed om at tale paa de udenlandske Gæsters Vegne. Festen, der afholdtes i Spejlsalen paa Grand Hotel, var iøvrigt baade stilfuld og fornøjelig, tjente den svenske Forening til Ære og betød desuden et nyt Blad i det nordiske Samarbejdes Bog.

I Anledning af Jubilæet har Nationalekonomiska Föreningen udsendt et overmaade smukt „Minnesskrift“, i hvilket Foreningens Sekretær Dr. Åmark har skrevet en fortræffelig Oversigt over Foreningens Historie, medens forskellige Forf. har skrevet Biografier af Foreningens ledende Medlemmer i de 50 Aar, forsynet med sjældent smukke Billeder. Det er da baade fra Indholdets og Formens Side et virkeligt Festskrift, der her foreligger til Minde om 50 Aars Dagen.

E. C.

Er der for mange Detailhandlere?

En blot og bar Bemærkning om, at der er for mange Detailhandlere, hører ind under den Kategori af Udtalelser, som den afdøde Filosof Herbert Iversen vilde betegne som gemytlig Tale. „Egentlig talt“ er Afgørelsen af Spørgsmaalet om, hvorvidt der er for mange Detailhandlere betinget af, hvilken Maalestok man opstiller ved Bedømmelsen af, hvormange der bør være.

Det er klart, at en Optælling af Detailforretningerne inden for et givet Omraade, selv om det Antal, man kommer til, er aldrig saa imponerende, i sig selv ikke siger noget om, hvorvidt der er for faa eller for mange af disse Forretninger. En saadan Optælling har selvsagt ingen som helst Værdi til Besvarelse af Spørgsmaalet, før man med nødvendig Tilnærmelse har fundet ud af, hvormange Detailhandlere der bør være. Først da bliver man istand til at sammenligne med det fundne Antal og konstatere, om der er for mange.

Spørgsmaalet om, hvormange Forretninger der bør være kan man dømme om ud fra i det mindste tre Synspunkter. Nationaløkonomisk Tidsskrift 64. Bind p. 385 angiver Fuldmægtig Holger Koed efter Erhvervstællingen 1925 Antallet af Handelsbedrifter i Relation til forskellige andre Tal og gør der efter følgende Bemærkning: „Ogsaa den umiddelbare Iagttagelse giver til Resultat, at der er langt flere Detailforretninger i d

Ved Middagen talte f. d. Kammerrådsrådet Carleson for den svenske Forening, medens Repræsentanterne for de fremmede Foreninger havde anmodet Generaldirektør Koefoed om at tale paa de udenlandske Gæsters Vegne. Festen, der afholdtes i Spejlsalen paa Grand Hotel, var iøvrigt baade stilfuld og fornøjelig, tjente den svenske Forening til Ære og betød desuden et nyt Blad i det nordiske Samarbejdes Bog.

I Anledning af Jubilæet har Nationalekonomiska Föreningen udsendt et overmaade smukt „Minnesskrift“, i hvilket Foreningens Sekretær Dr. Åmark har skrevet en fortræffelig Oversigt over Foreningens Historie, medens forskellige Forf. har skrevet Biografier af Foreningens ledende Medlemmer i de 50 Aar, forsynet med sjældent smukke Billeder. Det er da baade fra Indholdets og Formens Side et virkeligt Festskrift, der her foreligger til Minde om 50 Aars Dagen.

E. C.

Er der for mange Detailhandlere?

En blot og bar Bemærkning om, at der er for mange Detailhandlere, hører ind under den Kategori af Udtalelser, som den afdøde Filosof Herbert Iversen vilde betegne som gemytlig Tale. „Egentlig talt“ er Afgørelsen af Spørgsmaalet om, hvorvidt der er for mange Detailhandlere betinget af, hvilken Maalestok man opstiller ved Bedømmelsen af, hvormange der bør være.

Det er klart, at en Optælling af Detailforretningerne inden for et givet Omraade, selv om det Antal, man kommer til, er aldrig saa imponerende, i sig selv ikke siger noget om, hvorvidt der er for faa eller for mange af disse Forretninger. En saadan Optælling har selvsagt ingen som helst Værdi til Besvarelse af Spørgsmaalet, før man med nødvendig Tilnærmelse har fundet ud af, hvormange Detailhandlere der bør være. Først da bliver man istand til at sammenligne med det fundne Antal og konstatere, om der er for mange.

Spørgsmaalet om, hvormange Forretninger der bør være kan man dømme om ud fra i det mindste tre Synspunkter. Nationaløkonomisk Tidsskrift 64. Bind p. 385 angiver Fuldmægtig Holger Koed efter Erhvervstællingen 1925 Antallet af Handelsbedrifter i Relation til forskellige andre Tal og gør der efter følgende Bemærkning: „Ogsaa den umiddelbare Iagttagelse giver til Resultat, at der er langt flere Detailforretninger i d

store Byer og navnlig i visse Kvarterer end nødvendig for Varernes Distribution“, hvorefter han fortsætter med Talangivelser.

Det, Opmærksomheden her skal henledes paa, er den af mig i ovenstaaende Citat udhævede Bemærkning. Hvis den ikke var der, vilde alle Fuldmægtig Koeds Talangivelser være fuldkommen meningsløse. Nu derimod ved man, at det Synspunkt, Koed anlægger, er Antallet af Forretninger nødvendigt for Varernes Distribution. Saalænge man kun betragter selve Distributionen af Varerne, altsaa ikke interesserer sig for den Ulejlighed, Forbrugerne har for at faa udvalgt Varerne efter deres Smag eller for det Tidspunkt, hvorpaa de leveres, eller om der gives Kredit m. m., kan man give Hr. Koed Ret i, at de Antal, han anfører, er tilstrækkeligt store til at slutte, at der er for mange Detailforretninger. Man behøver for saa vidt ikke at anstille yderligere Betragtninger over, hvor stærkt Antallet kunde reduceres. Teknisk set vilde det vel være muligt at reducere Bedrifternes Antal til en eneste, eventuelt med Depoter rundt om i Byens Hovedkvarterer. Vi er hidtil gaaet ud fra, at Forbrugerne stadig selv skulde have Lov og Lejlighed til at vælge, hvilke Varer de ønskede. Selv om dette teknisk set nok kunde lade sig gøre med et meget ringe Antal Handelsvirksomheder, vilde en saadan Bedriftskoncentration dog utvivlsomt meget hurtigt føre til et offentligt eller privat Monopol, der vilde lade haant om Forbrugernes Behov og kun føre de Varer, der passede i Monopolets Kram, saaledes at Forbrugernes frie Ret til selv at bestemme Varens Art og Udseende meget hurtigt vilde blive ganske illusorisk. Man vil derfor naa et klarere Resultat, naar man som Maalestok for, hvormange Detailhandelsbedrifter der bør være, anvender det Antal, der er istand til at distribuere et ud fra et mere eller mindre asketisk Synspunkt normeret legitimeret Standardbehov. Under denne Forudsætning vil det være betydeligt lettere at beregne Antallet af Bedrifter, der kan besørge Distributionen.

Et andet Synspunkt, man kan anlægge til Bedømmelse af, hvormange Detailforretninger der bør findes, kunde man kalde det bedriftsøkonomiske Synspunkt. Man vil her gøre det Spørgsmaal, hvilken Bedriftsstørrelse, der kan aflønne de i Virksomheden anvendte Produktionsfaktorer bedst, idet man iøvrigt betragter Forbrugernes Behov som suveræne og Avancen som givet. Det vil dog nok blive nødvendigt at se bort fra den Ulejlighed, Forbrugerne har af at gaa et kortere eller længere Stykke Vej til Udsalget.

Hvorvidt man ud fra dette Synspunkt vil komme til det Resultat, at Forretningernes Antal bør begrænses, skal jeg ikke gøre noget Forsøg paa at afgøre, men kun gøre den Bemærkning, at Stordriften næppe vil vise sig at have væsentlige Fortrin for Smaadriften i Handelsvirksomhed. Sandsynligt er det dog, at man ud fra dette Synspunkt vilde komme til det Resultat, at Bedrifternes Antal burde indskrænkes.

Det tredie Synspunkt man kan anlægge, er det national-økonomiske Synspunkt. Man erklærer herved Forbrugernes Behov for fuldstændig suveræne, inclusive Behovet for Kredit, for stort Udvalg, for fin Indpakning, for at have Forretningen saa nær som muligt, idet man ikke interesserer sig for, om det eventuelt vilde gavne Forbrugernes Helbred at gaa $\frac{1}{2}$ Time til Forretningen, lige saa lidt som man reflekterer over, hvorvidt den paagældende paa anden Maade kunde faa noget fornuftigt ud af sin Tid, hvis den ikke medgik til at gaa til Forretningen.

Man forudsætter endvidere, at Detailavancen ikke bliver højere, naar Antallet af Forretninger forøges. Ganske vist paa staas det af mange, at jo flere Forretninger i en Branche, des højere Avance, men de Grunde der anføres hertil, synes mig ikke holdbare. En Henviisning til, at alle Detailhandlere skal leve, synes lidet overbevisende; dette vilde jo medføre, at der ikke var Grænser for, hvormange der kunde ernære sig ved dette Erhverv, mens Erfaringen viser, at mange maa forlade Erhvervet, fordi de ikke kan leve deraf. Naar det af Koeds foranævnte Talangivelser fremgaar, at der paa Landet er forholdsvis færre Forretninger end i Byerne, er det vel ogsaa en nærliggende Forklaring, at dette skyldes, at flere ikke kan opnaa en tilstrækkelig høj Indkomst ved Detailhandel. Man kan heller ikke samtidigt hævde, at den høje Avance beror paa, at Detailhandleren har et lokalt Monopol og paa Forøgelsen af Antallet af Bedrifter, thi de to Ting modvirker hinanden. Jeg tror heller ikke nogen tør paastaa, at hvis 2 Kolonialforretninger ligger overfor hinanden i en Gade, vil Priserne falde, hvis den ene forsvinder, eller at den Omstændighed, at der ved Siden af nedsætter sig en tredie, vil føre til forhøjet Avance.

Hvorledes dette nu end forholder sig, vil vi i hvert Fald her gaa ud fra, at en Forøgelse af Bedrifternes Antal ikke over nogen Indflydelse paa Avancens Højde, og med alle disse Forudsætninger in mente vil vi rejse det Spørgsmaal: Hvormange Detailforretninger skal der være, naar Formaalet er den størst mulige samlede Indtægt i hele Nationen. Ved Indtægt forstaa

vi ikke alene Pengeindtægt, men enhver saadan Fordel, der forsaavidt kan regnes i Penge, som den kan faa en Person til at afstaa fra en Pengeindtægt, lige som den ogsaa undertiden kapitaliseres ved Køb af de Genstande, hvortil den paagældende Fordel knytter sig.

Vi gaar dernæst ud fra, at enhver Person inden for de af Retsordenen, sociale eller konventionelle Hensyn eller Forhold fastsatte Grænser søger ind i den Erhvervsvirksomhed, hvor han opnaar den største Indkomst. Da nu den samlede nationale Indkomst maa være lig Summen af Individernes Indkomst, vil det ses, at bortset fra de Personer, der saa at sige er „undervejs“ fra det ene Erhverv til det andet, d. v. s. har opdaget, at de kan opnaa højere Indkomst i anden Virksomhed, men endnu ikke har faaet fuldbyrdet Flytningen, vil der netop i saavel Detailhandelen som i alle andre Erhverv være det Antal Personer, der økonomisk set bør være.

Imod denne simple Betragtning kan der rejses mange Indvendinger. Man vil f. Eks. paapege den uhyre Betydning, Træghedsmomentet har; man vil endvidere ræsonere som saa: Naar det er paavist, at en Bedrift af en given Størrelse betaler de deri beskættigede Produktionsfaktorer bedre end en mindre Bedrift, saa er alle mindre Bedrifter uøkonomiske. Givet at den store Bedrift er den lille overlegen i Detailhandelen, saa følger deraf, at der vil opnaas en nationaløkonomisk Fordel ved en Formindskelse af Bedrifternes Antal.

Denne Betragtning er imidlertid ikke rigtig, medmindre man kan anvise de Personer, der bliver ledige ved Indskrænkning af Handelsvirksomhedernes Antal, mere lønnende Beskæftigelse andet Sted, men saafremt en saadan fandtes, maa det formodes, at de paagældende allerede havde forladt Detailhandlererhvervet.

Den Indtægt, en Detailhandler har, er Udtryk for, hvad Samfundet vurderer den af ham ydede Tjeneste til; først i det Øjeblik, der er Mulighed for, at han andet Sted i Samfundet kan komme til at yde en Tjeneste, som Samfundet vurderer højere, bliver hans Virksomhed uøkonomisk i samfundsøkonomisk Henseende.

Naar der er et uhyre stort Antal Detailhandlere, hvis Indkomst kun yder dem tarveligt Underhold, og hvis Arbejde kunde gøres af de øvrige Detailhandlere med mindre Offer pr. Enhed af ydet Tjeneste, saa er dette ikke et Udtryk for, at Detailhandelen er daarligt organiseret, men for at Lønniveauet i Samfundet har en vis Højde.

Af Rigtigheden af det foregaaende følger ikke, at enhver Indgriben f. Eks. fra Statsmagtens Side til Formindskelse af Detailhandlernes Antal vilde være nationaløkonomisk forkastelig. Det bør nemlig erindres, at hvad jeg har nævnt angaaende den øjeblikkelige Fordeling af Produktivkræfterne kun har Gyldighed under den gældende Retsorden samt under alle de øvrige Skranker af social eller vanemæssig Art. Ved at ændre disse Forhold vil man muligvis faa et højere Lønniveau, og dermed vil Detailhandlernes Antal af sig selv svinde ind. Ved enhver anden Form for Reduktion af Antallet, vil man formentlig faa et ringere nationaløkonomisk Resultat, hvoraf dog naturligvis ikke med Nødvendighed følger, at en saadan Reduktion ikke bør finde Sted.

Jørgen Pedersen.

Den økonomiske Verdenskonference i Maj 1927.

Den internationale økonomiske Konference, som paa Folkenes Forbunds Initiativ aabnes i Genève den kommende 4de Maj, skal ifølge de for Konferencen fastlagte Statuter muliggøre en almindelig Meningsudveksling, under hvilken de forskellige Programmer og Doktriner, ligesom Tilfældet var paa Bruxelles-Konferencen, frit kan fremsættes, uden at Forhandlingerne om dem hindres ved, at de Resultater, Konferencen kommer til, nødvendigvis skal omformes til internationale Overenskomster. I Overensstemmelse hermed skal de Delegerede ganske vist udnævnes af de forskellige Landes Regeringer, men de skal ikke være Talsmænd for nogen officiel Politik.

Konferencens Dagsorden er inddelt i to Hovedgrupper, hvoraf den 1ste er af almindelig Karakter: Den økonomiske Verdenssituation, omfattende Forholdene, saaledes som de stiller sig set fra de enkelte Landes Synspunkter, endvidere en Analyse af de økonomiske Aarsager til de nuværende Forstyrrelser i Handel og Industri samt en Undersøgelse af de økonomiske Tendenser, der er i Stand til at paavirke Verdensfreden. Den 2den Hovedgruppe er delt i 3 Underafdelinger, hvoraf een for Handel, een for Industri og een for Landbrug.

I Handelsgruppen er Emnerne samlet om følgende Hovedspørgsmaal:

1. Handelens Frihed.
2. Toldtariffer og Handelsoverenskomster.
3. Indirekte Metoder til Beskyttelse af den nationale Handel og Skibsfart.
4. Den formindskede Købekrafts Indvirkning paa den internationale Vareudveksling.